

Παλιά Πόλη της Ιερουσαλήμ

Jerusalem Old City

- Η παλιά πόλη της Ιερουσαλήμ έχει ανακηρυχθεί από την UNESCO μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς και πραγματικά προσφέρει μία ξεχωριστή εμπειρία σε κάθε επισκέπτη

- καθώς σε κάτι λιγότερο από 1 τετραγωνικό χιλιόμετρο χωράνε περισσότεροι από 50 αιώνες ιστορίας.
- Η παλιά πόλη τοποθετείται στο ανατολικό τμήμα της πόλης και οριοθετείται από τα τείχη που χρησίμευαν για την οχύρωση της πόλης.

- Αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι το 1860 το σύνολο της πόλης δεν είχε επεκταθεί πέραν των τειχών. Αυτό το τμήμα της πόλης συγκεντρώνει το μεγαλύτερο τουριστικό ενδιαφέρον καθώς φιλοξενεί έναν μεγάλο αριθμό μνημείων ιδιαίτερης θρησκευτικής σημασίας.

**Συγκεκριμένα περιλαμβάνει
το Ναό του Πανάγιου Τάφου,
το Όρος του Ναού,
το Τείχος των Δακρύων,
τον θόλο του Βράχου και
το Τζαμί του Αλ Ακσά.**

- Παραδοσιακά η παλιά πόλη είναι διαιρεμένη σε τέσσερα διαφορετικά τμήματα
- την Εβραϊκή,
- την Χριστιανική,
- τη Μουσουλμανική
- και την Αρμενική συνοικία.

- Εύκολα μπορεί να γίνει αντιληπτό ότι η πολυπολιτισμική και πολυθρησκευτική υπόσταση της Ιερουσαλήμ σχετίζεται άμεσα με το πολυτάραχο παρόν αλλά και το παρελθόν της. Από την αρχαιότητα η διοίκησή της περιήλθε σε διαφορετικούς ηγεμόνες και μέχρι πρόσφατα δέχτηκε

- αρκετές αλλαγές ως αναφορά το διοικητικό της καθεστώσ.
- Μετά τον Αραβό-ισραηλινό Πόλεμο το τμήμα της παλιάς πόλης περιήλθε στην Ιορδανική κυριαρχία
- ενώ μετά τον Πόλεμο των 6 Ημερών το 1967, το Ισραήλ κατέλαβε την παλιά πόλη όπως και το υπόλοιπο ανατολικό τμήμα της πόλης.
- Σήμερα αποτελεί ένα από τα πιο πολυσύχναστα μέρη της πόλης με αυξημένη τουριστική κίνηση και ιδιαίτερα αισθητή την παρουσία της αστυνομίας

Ελληνορθόδοξο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων

- Το **Ελληνορθόδοξο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων** αποτελεί «πρεσβυγενές» πατριαρχείο του Ορθόδοξου Χριστιανισμού.
- Ιστορικά, ανάγει την ύπαρξή του στην αρχαιότερη χριστιανική Εκκλησία της Ιερουσαλήμ, η οποία ιδρύθηκε εκεί αμέσως μετά τη Σταύρωση και την Ανάσταση του Ιησού Χριστού, το έτος 33 μ.Χ., και για τον λόγο αυτό αυτοαποκαλείται και «Μήτηρ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν».
- .

- Τις πρώτες βάσεις της εκκλησίας της Ιερουσαλήμ έθεσαν οι Απόστολοι με συνέπεια να δεχθεί και τους πρώτους διωγμούς Εβραίων.

- Πρώτοι μάρτυρες εκείνης της εκκλησίας ήταν ο πρωτομάρτυρας Στέφανος που λιθοβολήθηκε από τους συμπατριώτες του
- και ο Απόστολος Ιάκωβος ο οποίος έπεσε θύμα των διωγμών των Ιουδαίων κατά των Χριστιανών.

- Στη «νεόπηκτη» αυτή Εκκλησία από την πρώτη Σύνοδο, γνωστότερη ως Σύνοδος των Αποστόλων διαχωρίστηκε ο Ιουδαϊσμός από τον Χριστιανισμό και ασφαλώς οι σχέσεις του Μωσαϊκού Νόμου από το Ευαγγέλιο

Το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων διαιρεί την πολυκύμαντη ιστορία του σε τρεις μεγάλες περιόδους:

Α΄ Περίοδος: Από της ίδρυσης μέχρι την κατάκτηση της Ιερουσαλήμ από τους Άραβες (33μ.Χ - 638μ.Χ)

Β΄ Περίοδος: Από της Αραβικής μέχρι της Τουρκικής κατάκτησης (638μ.Χ - 1517μ.Χ) και

Γ΄ Περίοδος: Από της Τουρκικής κατάκτησης μέχρι σήμερα. (1517μ.Χ. - σήμερα).

- Η Ιερουσαλήμ είναι Ιερή Πόλη για τρεις θρησκείες.

Την ισραηλιτική, τη μουσουλμανική και τη χριστιανική.

Όλα τα θρησκευτικά κτίρια και των τριών θρησκειών **βρίσκονται στην Παλιά Πόλη.** Για τους Χριστιανούς υπάρχει η **βασιλική του Πανάγιου Τάφου**, που κτίστηκε από τον Μεγάλο Κωνσταντίνο τον 4ο αιώνα μ.Χ. πάνω στον τάφο του Χριστού.

- Εκεί κάθε χρόνο το Μεγάλο Σάββατο το πρωί γίνεται ένα μεγάλο θαύμα, όταν ο Πατριάρχης εισέρχεται στο χώρο του Παναγίου Τάφου και ανάβει το Άγιο Φως.

Η γύρω περιοχή συνδέεται με τη ζωή, τα θαύματα και τις τελευταίες μέρες του Χριστού, όπως η γενέτειρά του Ναζαρέτ, η θάλασσα της Γαλιλαίας, η Καπερναούμ, η Σαμάρεια κ.α

- **Για τους Ισραηλίτες** η παλιά πόλη είναι η πρωτεύουσα του ένδοξου βασιλείου του Δαβίδ,
- στην οποία υπάρχει **το Τείχος των Δακρύων**, δηλαδή ότι απέμεινε από τον Ναό του Σολομώντα, που καταστράφηκε από τους Ρωμαίους το 70 μ.Χ.
Ισραηλίτες από παντού επισκέπτονται το Τείχος για να προσευχηθούν και να κλάψουν.

- Για τους Μουσουλμάνους υπάρχει το τέμενος του Ομάρ, που κτίστηκε πάνω στο σημείο απ' όπου λέγεται ότι ανέβηκε ο Μωάμεθ στον ουρανό. Ο χρυσός θόλος του τεμένους στηρίζεται σε δγωνικό κτίριο και στο εσωτερικό του υπάρχει ο βράχος επάνω στον οποίο ο Αβραάμ επρόκειτο να θυσιάσει το γιο του στο Θεό.

ΝΑΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

- Ο Ναός της Αναστάσεως του Κυρίου ή Ναός του Παναγίου Τάφου είναι χριστιανικός ναός που βρίσκεται στη χριστιανική συνοικία της παλαιάς πόλης της Ιερουσαλήμ.
- Βρίσκεται στη θέση του Γολγοθά, ο λόφος στον οποίο σταυρώθηκε και τάφηκε ο Ιησούς Χριστός.

- Σύμφωνα με την Καινή Διαθήκη, ο τάφος του Χριστού βρισκόταν κοντά στο σημείο της σταύρωσης: "ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη· ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν." Κατὰ Ἰωάννην Ευαγγέλιον (ιθ' 41-42).

Ο ναός είναι

- ο ιερότερος τόπος στο Χριστιανισμό και αποτελεί σημαντικό τόπο προσκυνήματος από τον 4ο αιώνα και μετά ως ο τόπος της Ανάστασης του Χριστού.
- Ο ναός σήμερα αποτελεί έδρα του ελληνορθόδοξου πατριαρχείου Ιεροσολύμων, ενώ το κτίριο ελέγχεται ταυτόχρονα από πολλές διαφορετικές εκκλησίες.
- Κατασκευάστηκε αρχικά από την Αγία Ελένη, την μητέρα του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Α΄ στα μέσα περίπου του 4ου αιώνα.

- Στον ναό που έχτισε η Αγία Ελένη συμπεριέλαβε
- τον Πανάγιο Τάφο μαζί με τον Γολγοθά και το Σπήλαιο.
- Από τότε πέρασε μεγάλες περιπέτειες και καταστροφές ενώ στην σημερινή του μορφή κατασκευάστηκε το 1810.

- Ο Πανάγιος Τάφος, διαστάσεων 2,07 x 1,93 μ.
- είναι λαξευμένος σε βράχο,
- καλύπτεται με μάρμαρο
- και φωτίζεται με λυχνίες.

- Για τα δικαιώματα των ορθοδόξων στα ιερά αυτά μνημεία μεριμνούν Έλληνες μοναχοί, λόγος για τον οποίο ιδρύθηκε από την Εκκλησία Ιεροσολύμων και η Αγιοταφική Αδελφότητα, μοναστική αδελφότητα Ελλήνων υπό την ηγεσία του πατριάρχη Ιεροσολύμων.

- Ο τάφος σχεδιάστηκε με τέτοιο τρόπο, ώστε να περιλαμβάνει τις θέσεις τόσο της Σταύρωσης όσο και του Τάφου.

- Οι περισσότεροι επιστήμονες δέχονται
σήμερα
- ότι τα αρχαιολογικά κατάλοιπα στην
ανατολική και στη νότια πλευρά του
Παναγίου Τάφου μαρτυρούν τη θέση του
δεύτερου τείχους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΕΤΣΟΒΕΙΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ

Την επιστημονική επιβεβαίωση ότι ο Τάφος του Ιησού στην Ιερουσαλήμ είναι ο αυθεντικός, εκείνος δηλαδή που έστησαν οι Ρωμαίοι περί τα μέσα του 4ου αιώνα, έχει το περιοδικό National Geographic, μετά την εργασία των στελεχών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου που άνοιξαν τον Πανάγιο Τάφο τον Οκτώβριο του 2016.

Οι επιστήμονες κατόρθωσαν να επιβεβαιώσουν ότι τα πιο αρχαία υλικά της κατασκευής χρονολογούνται από τους ρωμαϊκούς χρόνους, παρά τις δεκάδες καταστροφές, αλλά και την ολοκληρωτική διάλυση που υπέστη το μνημείο το 1007.

- Πολεμικές επιδρομές,
- φωτιές
- και σεισμοί που συνέβησαν στην περιοχή ανά τους αιώνες οδήγησαν πολλούς σύγχρονους μελετητές στην αμφισβήτηση της αυθεντικότητας του σημείου που είχε ταφεί ο Ιησούς.

- Πλέον όμως, τα αποτελέσματα των επιστημονικών δοκιμών που δημοσιεύει το National Geographic **επιβεβαιώνουν πως τα ερείπια του σπηλαίου που βρίσκεται μέσα στην εκκλησία στους Άγιους Τόπους, είναι μέρος του αρχικού ταφικού μνημείου που είχαν πρώτοι κατασκευάσει οι Ρωμαίοι.**

- Ειδικότερα, η επιστημονική χρονολόγηση έδειξε ότι τα πετρώματα του μνημείου ανήκουν στο 345 μ.Χ. την ώρα που γνωρίζουμε από ιστορικές πηγές ότι οι Ρωμαίοι είχαν εντοπίσει το ακριβές σημείο της ταφής του Ιησού το 326.

Μέχρι τώρα, επιστημονικά είχε επιβεβαιωθεί ότι ο Τάφος του Ιησού ήταν έργο της περιόδου των Σταυροφόρων, περί το 1000 μΧ δηλαδή. «....., οι νέες επιστημονικές χρονολογήσεις επιβεβαιώνουν πως η πρώτη κατασκευή του ταφικού μνημείου έγινε την εποχή του Κωνσταντίνου, του πρώτου Χριστιανού αυτοκράτορα της Ρώμης», αναφέρει το δημοσίευμα.

- Ο Τάφος του Ιησού ανοίχτηκε για πρώτη φορά μετά από αιώνες τον Οκτώβριο του 2016, όταν το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο προέβη σε εργασίες αναστήλωσης του μνημείου. Τότε ελήφθησαν αρκετά δείγματα, προκειμένου οι επιστήμονες σήμερα να οδηγηθούν στο συμπέρασμα της χρονολόγησης.

- Όταν οι εκπρόσωποι του Μεγάλου Κωνσταντίνου έφτασαν στην Ιερουσαλήμ περί το 325 μΧ με σκοπό να εντοπίσουν το σημείο ταφής του Χριστού, εστίασαν από την πρώτη στιγμή σε έναν ναό που είχε χτιστεί περίπου 200 χρόνια νωρίτερα.
- Τον αναστήλωσαν και άρχισαν τις ανασκαφές, ανακαλύπτοντας έναν τάφο, σκεπασμένο από μια «σπηλιά» ασβεστόλιθου.

- Η κορυφή του σπηλαίου αυτού είχε αφαιρεθεί, προκειμένου να αποκαλύπτεται το εσωτερικό του τάφου,
- ενώ το Άγιο Κουβούκλιο ήταν χτισμένο γύρω - γύρω.

Στο εσωτερικό του τάφου, όπως αποκαλύφθηκε από τις πρόσφατες έρευνες του Πολυτεχνείου, βρίσκεται ένα μακρόστενο ξύλινο «ταφικό κρεβάτι»,

- όπου τοποθετήθηκε το σώμα του Ιησού μετά την Σταύρωση, ενώ το μάρμαρο που το καλύπτει τοποθετήθηκε εκεί το αργότερο το 1555 μΧ.

•

Όταν ο Πανάγιος Τάφος ανοίχτηκε την νύχτα της 26ης Οκτωβρίου 2016, οι επιστήμονες εξεπλάγησαν από τα ευρήματα κάτω από το μάρμαρο αυτό.

Ένα παλιότερο, σπασμένο μάρμαρο με έναν σταυρό πάνω της,
βρισκόταν ακριβώς πάνω από το ταφικό κρεβάτι.

Μέχρι τώρα, οι επιστήμονες διαφωνούσαν για την χρονολόγηση της
δεύτερης αυτής μαρμάρινης πλάκας, καθώς άλλοι την τοποθετούσαν την
περίοδο των Σταυροφοριών και άλλοι θεωρούσαν ότι είναι
προγενέστερη.

Κανείς πάντως δεν τολμούσε μέχρι τώρα να ισχυριστεί ότι αυτή ήταν η
πρώτη εκείνη πλάκα που τοποθετήθηκε επί Μεγάλου Κωνσταντίνου, στο
πρώτο ταφικό μνημείο για τον Χριστό.

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ

- Αυτό ακριβώς είναι, όμως, που επιβεβαίωσαν σήμερα οι μελέτες χρονολόγησης: Εκείνη η πλάκα που εντόπισαν οι επιστήμονες του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου όταν άνοιξαν τον Πανάγιο Τάφο είναι η πρώτη πλάκα που είχε στηθεί επί Ρωμαϊκής εποχής, υπό τις εντολές του Μέγα Κωνσταντίνου.

- Κατά τη διάρκεια της αποκατάστασης του Αγίου Κουβουκλίου από την ομάδα του ΕΜΠ, οι επιστήμονες ήταν επίσης σε θέση να προσδιορίσουν ότι μεγάλο μέρος της ταφικής σπηλιάς παραμένει περικλεισμένο μέσα στα τοιχώματα του ιερού.
- Τα δείγματα κονιάματος που ελήφθησαν από υπολείμματα του νότιου τοίχου της σπηλιάς χρονολογούνται από το 335 έως και το 1570, γεγονός που έδωσε ακόμα περισσότερα στοιχεία για την κατασκευή της ρωμαϊκής περιόδου,
- αλλά και την αποκατάσταση του 16ου αιώνα, που ήταν άλλωστε γνωστή. Το κονίαμα που ελήφθη από την είσοδο του τάφου χρονολογείται στον 11ο αιώνα και είναι σύμφωνο με την ανακατασκευή του Αγίου Κουβουκλίου,
- μετά την καταστροφή του το 1009.

- «Είναι ενδιαφέρον το πώς αυτά τα κονιάματα όχι μόνο παρέχουν στοιχεία για το αρχαιότερο ιερό στο χώρο, αλλά και επιβεβαιώνουν την ιστορική ακολουθία κατασκευής του Αγίου Κουβουκλίου», είναι η χαρακτηριστική δήλωση της επικεφαλής των ερευνών του ΕΜΠ Καθηγήτριας Τόνιας Μοροπούλου.

- Τα δείγματα κονιάματος προσδιορίστηκαν σε δύο ανεξάρτητα εργαστήρια,
- με την χρήση οπτικά διεγερμένης φωταύγειας (OSL),
- μια τεχνική που καθορίζει πότε το ίζημα χαλαζία εκτέθηκε στο φως.
- Τα επιστημονικά αποτελέσματα θα δημοσιευθούν από την κυρία Μοροπούλου και την ομάδα της αναλυτικά σε προσεχές τεύχος του αρχαιολογικού περιοδικού «Reports».

-

- **ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΥΣ ΞΕΝΟΥΣ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ**

**ΒΛΕΠΕ ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ
ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ Α΄**

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ

- Ο Πανάγιος Τάφος βρίσκεται το κέντρο της Παλαιάς Ιερουσαλήμ. Πρόκειται για ένα πολυσύνθετο οικοδόμημα, η ποικιλία των αρχιτεκτονικών ρυθμών και οι αντιθέσεις του οποίου μαρτυρούν την τόσο μακραίωνη όσο και πολυτάραχη ιστορία του.

- Ο πρώτος ναός που ανεγέρθηκε στον χώρο αυτό με τη φροντίδα του Μεγάλου Κωνσταντίνου και της μητέρας του Αγίας Ελένης, γι' αυτό και είναι γνωστός στους αρχαιολόγους ως «Κωνσταντίνειος Βασιλική», εγκαινιάστηκε το 336.

- Το 614 οι Πέρσες κατέλαβαν τα Ιεροσόλυμα και πυρπόλησαν τον ναό, ο οποίος αναστηλώθηκε το 626 με πρωτοβουλία του μετέπειτα πατριάρχη Ιεροσολύμων Μοδέστου (632-634).
- Το 936 ο ναός πυρπολήθηκε εν μέρει από τους Σαρακηνούς.
- Το 969 οι μουσουλμάνοι έκαψαν τον τρούλο του ναού και θανάτωσαν τον πατριάρχη Ιεροσολύμων Ιωάννη Δ' σε αντίποινα της εκστρατείας του Νικηφόρου Φωκά.
- Το 1009 πυρπολήθηκε και πάλι από φανατικούς μουσουλμάνους.

- Την περίοδο 1024-1048 ο ναός ξανακτίστηκε χάρη στις φροντίδες των αυτοκρατόρων Ρωμανού Γ', Μιχαήλ Δ' Παφλαγόνα και Κωνσταντίνου Θ' Μονομάχου.

Στη συνέχεια, οι Σταυροφόροι κατέλαβαν τα Ιεροσόλυμα και προσέδωσαν στον ναό τη σημερινή περίπου μορφή του.

Το 1187 ο Σαλαντίν εξεδίωξε τους Σταυροφόρους από τα Ιεροσόλυμα και βεβήλωσε τον ναό, τον οποίο όμως παρέδωσε τελικά στους χριστιανούς μετά από παρέμβαση του αυτοκράτορα του Βυζαντίου Ισαακίου Β' Αγγέλου.

Το 1229, με την ανακατάληψη των Ιεροσολύμων από τους Σταυροφόρους, ο ναός πέρασε στη δικαιοδοσία της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας ως το 1244, οπότε με την οριστική αποχώρηση των

- Σταυροφόρων, ο ναός περιήλθε και πάλι στους Ορθοδόξους, που εξακολούθησαν να έχουν την κυριότητά του και μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης.
- Στο πρώτο μισό του 19ου αιώνα ο ναός υπέστη σοβαρές ζημιές από μία πυρκαγιά (1808) και δύο σεισμούς (1834, 1836).
- Παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες που καταβλήθηκαν κατά την αποκατάσταση των ζημιών, ο ναός παρουσίαζε θλιβερή εικόνα στις αρχές του 20ου αιώνα, ενώ υπέστη και νέες φθορές από τον σεισμό του 1927.
- Τελικά, μετά την συμφωνία που επήλθε μεταξύ των τριών κυριοτέρων δογμάτων, Ορθοδόξων, Ρωμαιοκαθολικών και Αρμενίων, το 1958 άρχισε μια συλλογική προσπάθεια αποκατάστασης και συντήρησης του ιερού αυτού μνημείου.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ

- Ο Πανάγιος Τάφος είναι μνημείο που κουβαλάει επάνω του αρχιτεκτονικές μνήμες από όλες τις εποχές. Εξωτερικά δεν ανήκει σε κανέναν ρυθμό. Είναι στην ουσία ένα συγκρότημα κτιρίων, ασύνδετων μεταξύ τους, το οποίο περιλαμβάνει εκκλησίες, παρεκκλήσια υπόγεια, αποθήκες, βοηθητικούς χώρους, διαδρόμους, υπνοδωμάτια, μπαλκόνια.

- Από το κέντρο του υψώνεται ως ουράνιος θόλος ο μεγαλοπρεπής τρούλος του.

- Η τοιχοδομία και οι κολόνες του είναι χτισμένα με ιεροσολυμίτικη πέτρα, από τα κιονόκρανα και τα τόξα άλλα είναι Βυζαντινά και άλλα των Σταυροφόρων,
- και η διακόσμησή του περιλαμβάνει από βυζαντινές τοιχογραφίες και εικόνες μέχρι χάλκινα σκαλιστά της Αναγέννησης και σύγχρονα ψηφιδωτά.

- Η αρχιτεκτονική πολυπλοκότητα του μνημείου αντικατοπτρίζεται στην πολυχρωμία, στην πολυγλωσσία και στην ποικιλία των δογμάτων που στεγάζει αιώνες τώρα.
- Είναι επίσης αποτέλεσμα της μακραίωνης ιστορίας και των πολλών περιπετειών του..

Μέσα στον ναό της Αναστάσεως
υπάρχουν πάνω από δέκα ιεροί χώροι και
προσκυνήματα,

- **Μέσα στον ναό της Αναστάσεως** υπάρχουν πάνω από δέκα ιεροί χώροι και προσκυνήματα, τα οποία συνδέονται με τα τελευταία γεγονότα της επί γης παρουσίας του Χριστού:
 - 1.Η Αγία Αποκαθήλωση:** είναι ένα από τα νεότερα έργα, το οποίο κατασκευάστηκε το 1810 από μάρμαρο, έχει τραπεζοειδές σχήμα και πλαισιώνεται από μανουάλια και κανδήλες.
 - 2.Ο τόπος όπου έστεκαν οι άγιες γυναίκες κατά τη Σταύρωση.** Σώζεται τμήμα σπασμένου μαρμάρου τοποθετημένου στη θέση που στέκονταν οι γυναίκες κατά τη Σταύρωση.

- **3.Το Άγιο Κουβούκλιο:** καλύπτει τον τάφο του Χριστού. Πρόκειται για ναόσχημο οικοδόμημα με πλούσια διακόσμηση, εξωτερικά και εσωτερικά, και με μολύβδινο τρουλίσκο.

- Χωρίζεται σε δύο μέρη:
- τον Πανάγιο Τάφο του Χριστού
- και τον Άγιο Λίθο.

- Η ανακαίνισή του έγινε από τον αρχιτέκτονα Κομνηνό τον Μυτιληναίο το 1810.
- Η τελευταία ανακαίνιση του μνημείου τελείωσε στις 22 Μαρτίου 2017, μετά ενός έτους συντήρησης, αναστήλωσης και αποκατάστασης. Το έργο ανέλαβε διεπιστημονική ομάδα του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου της οποίας επικεφαλής ήταν η καθηγήτρια Τώνια Μοροπούλου.

4.Ο χώρος της ευρέσεως του Τιμίου Σταυρού

- Ο Γολγοθάς: από το ιερό του Καθολικού ξεκινά σκάλα που οδηγεί σε ανυψωμένο επίπεδο χώρο, όπου βρίσκεται ο Γολγοθάς.
- Είναι στολισμένος με πολύτιμα κειμήλια και εικόνες.
- **5.Το παρεκκλήσιο του Αδάμ:** βρίσκεται στον χώρο του Γολγοθά. Σύμφωνα με μια πανάρχαιη παράδοση, εκεί σωζόταν το κρανίο του Αδάμ και γι' αυτό ο τόπος ονομάστηκε Γολγοθάς, που στα Εβραϊκά σημαίνει «Κρανίου τόπος».

- **6.Το παρεκκλήσιο του Ακάνθινου Στεφάνου:** πρόκειται για το παρεκκλήσιο της Αγίας Ελένης, στο οποίο κατεβαίνει κανείς με σκαλοπάτια και όπου στις ανασκαφές που διενεργήθηκαν με εντολή της Αγίας Ελένης βρέθηκαν ο Τίμιος Σταυρός, τα καρφιά και οι σταυροί των δύο ληστών.
- **7.Το παρεκκλήσιο «Διεμερίσαντο»:** στον τόπο αυτό οι στρατιώτες μοιράστηκαν με κλήρο τα ιμάτια του Χριστού.

- **8.Το παρεκκλήσιο του εκατόνταρχου Λογγίνου:** βρίσκεται στον χώρο στον οποίο έστεκε ο εκατόνταρχος κατά τη Σταύρωση.
- **9.Το παρεκκλήσιο των Κλαπών** βρίσκεται κοντά στη λεγόμενη φυλακή του Χριστού. Εκεί οι βασανιστές έσφιξαν τα πόδια του Ιησού σε πλάκα.
- **10.Η κολόνα του δαρμού ή της φραγκέλωσης:** σώζεται μικρό τμήμα της. Στην κολόνα αυτή έδεσαν και μαστίγωσαν τον Χριστό.
- **11.Το Παρεκκλήσιο της Μαρίας της Μαγδαληνής**

Οι απεικονίσεις του Παναγίου Τάφου

- **Οι απεικονίσεις του Παναγίου Τάφου**
- Το πρωιμότερο παράδειγμα απεικόνισης του Παναγίου Τάφου εντοπίστηκε σε ένα χειρόγραφο το γνωστό ως ευαγγέλιο του Καραχισάρ (περ.1180).
- Στην παράσταση της Άκρας Ταπείνωσης, που συνοδεύει το χωρίο του Ενταφιασμού, απεικονίζεται στο βάθος ένας τρουλαίος ναΐσκος. Το κτίριο, σύμφωνα με τον H. Belting, απεικονίζει τον τάφο του Χριστού και αποτελεί εικαστική αναφορά στο γεγονός που εικονογραφεί η σκηνή.

- Σε εικονογραφημένους μουσαμάδες που αρχίζουν να φιλοτεχνούνται από τα τέλη του 17ου αι. και μετά
- και οι οποίοι έχουν ως βασικό θέμα τους την Ιερουσαλήμ, ο Πανάγιος Τάφος απεικονίζεται συμβατικά-συμβολικά.

Ο Πανάγιος Τάφος και το θαύμα του Αγίου Φωτός

- Τα Ιεροσόλυμα αποτελούν την πόλη στην οποία στρέφεται η σκέψη όλων των Ορθοδόξων, κυρίως κατά τις ημέρες της Μ. Εβδομάδος, αφού εκεί έλαβαν χώρα τα σημαντικότερα, για τη σωτηρία του ανθρώπου, γεγονότα: η Σταύρωση και η Ανάσταση του Χριστού.

ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΦΩΤΟΣ

- Ήδη από τις πρώτες δεκαετίες μετά την Ανάληψη του Χριστού, τα Ιεροσόλυμα έγιναν τόπος προσκυνήματος για τους Χριστιανούς, οι οποίοι έσπευδαν με ευλάβεια να προσκυνήσουν τον λόφο του Γολγοθά, τον Πανάγιο Τάφο, αλλά και τα υπόλοιπα μέρη της πόλεως που σχετίζονταν με τον Χριστό. Όμως, η σκέψη των Ορθοδόξων στρέφεται στα Ιεροσόλυμα και κυρίως στον Πανάγιο Τάφο το Μ. Σάββατο και για έναν ακόμη λόγο: **διότι εκεί εμφανίζεται θαυματουργικώς το Άγιο Φως**

ΙΕΡΟΝ ΚΟΥΒΟΥΚΛΙΟ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ

ΠΑΝΑΓΙΟΣ ΤΑΦΟΣ

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΟΛΓΟΘΑΣ

ΑΓΙΟΣ ΓΟΛΓΟΘΑΣ

- **Κάθε Μ. Σάββατο το μεσημέρι,λοιπόν,**
το Άγιο Φως εμφανίζεται θαυματουργικώς
μετά την τέλεση μιας αρχαιότατης
ακολουθίας, η τάξη και τα κείμενα της οποίας
διασώζονται σε παλαιότατα τυπικά της
Εκκλησίας των Ιεροσολύμων.

- Η ακολουθία έχει τον τίτλο "Ακολουθία του Αγίου Φωτός" και όχι, όπως λανθασμένα αναφέρεται, "Ακολουθία της Αφής του Αγίου Φωτός", αφού το Άγιο Φως δεν ανάβει από κάποιον, αλλά εμφανίζεται.

Λίγη ώρα πριν από την τέλεση της ακολουθίας, το Κουβούκλιο του Παναγίου Τάφου (δηλαδή το μικρό κτίσμα εντός του οποίου βρίσκεται ο τάφος του Χριστού)

- ελέγχεται εξονυχιστικά τόσο από την ισραηλινή Αστυνομία, όσο και από τους εκπροσώπους των χριστιανικών δογμάτων που κατέχουν δικαιώματα στον Ναό της Αναστάσεως (Αρμενίους και Κόπτες) και σφραγίζεται.

- Η θύρα του Κουβουκλίου σφραγίζεται με αγνό κερί, το οποίο 40 ημέρες πριν, καθ' όλη τη διάρκεια της Μ. Τεσσαρακοστής, λειτουργείται στον Ναό της Αναστάσεως και είναι γνωστό με την ονομασία "Αγία Σφράγιση". Με το κλείσιμο της θύρας του Παναγίου Τάφου, όλοι οι εκπρόσωποι των δογμάτων σφραγίζουν το κερί με την επίσημη σφραγίδα τους.

- Λίγη ώρα αργότερα, ο Έλληνας Ορθόδοξος **Πατριάρχης Ιεροσολύμων** προσέρχεται στον Ναό της Αναστάσεως και κατευθύνεται προς το Ιερό Βήμα του Καθολικού (του ναού δηλαδή των Ορθοδόξων, που βρίσκεται στο κέντρο του Ναού της Αναστάσεως).

- Εκεί προσέρχεται κατά την τάξη αντιπροσωπία των Μονοφυσιτών Αρμενίων, καθώς και των Μονοφυσιτών Κοπτών και Μονοφυσιτών Συρίων, οι οποίοι ασπάζονται τη δεξιά του Έλληνα Πατριάρχη και ζητούν την άδεια να παραλάβουν από εκείνον το Άγιο Φως. Η εθιμοτυπία αυτή είναι απαραίτητη και στηρίζεται σε σουλτανικά διατάγματα και μετέπειτα διεθνείς συμφωνίες, οι οποίες αναγνωρίζουν την ιδιοκτησία του ελληνικού έθνους επί του Παναγίου Τάφου και του Ναού της Αναστάσεως.

- Στη συνέχεια, ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων, φορώντας λευκά άμφια και συνοδευόμενος από τον κλήρο του Πατριαρχείου, φθάνει μπροστά στο Κουβούκλιο του Παναγίου και Ζωοδόχου Τάφου και πραγματοποιεί λιτανεία τρεις φορές γύρω από αυτόν. Κατά τη διάρκεια της λιτανείας ψάλλεται ο αρχαίος εκκλησιαστικός ύμνος "Φως ιλαρόν", τον οποίο διαμόρφωσε ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων Άγιος Σωφρόνιος (634-638) προς τιμήν του Αγίου Φωτός. Μετά το τέλος της λιτανείας, ο Πατριάρχης, φορώντας μόνο το στιχάριο, τα επιμανίκια, το

- επιγονάτιο και τη ζώνη, συμβολίζοντας με αυτό τον τρόπο τον άγγελο που στεκόταν έξω από τον Τάφο του Χριστού μετά την Ανάσταση, εισέρχεται στο Κουβούκλιο του Παναγίου Τάφου, συνοδευόμενος από τον Αρμένιο εκπρόσωπο, ο οποίος δεν έχει το δικαίωμα να εισέλθει μαζί με τον Πατριάρχη στον δεύτερο θάλαμο, όπου βρίσκεται ο Πανάγιος Τάφος

αλλά είναι υποχρεωμένος να παραμένει στον προθάλαμο δίπλα στον Άγ. Λίθο, έχοντας βεβαίως ορατότητα του Παναγίου Τάφου, καθώς μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου θαλάμου δεν υπάρχει πόρτα. Ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων γονυκλινής προσεύχεται επί του Παναγίου Τάφου, διαβάζοντας μια συγκεκριμένη, εκτενή ευχή. Στην ανάγνωση τον βοηθάει το φως το οποίο εισέρχεται από τον μικρό τρούλο που βρίσκεται

- πάνω από τον Τάφο του Κυρίου, καθώς μέσα στον Πανάγιο Τάφο δεν υπάρχει καμία εστία φωτός. Ο Πατριάρχης, μετά την ανάγνωση της ευχής, παραμένει γονυκλινής και προσευχόμενος μέχρις ότου, ευδοκία Θεού, **εμφανισθεί θαυματουργικώς το Άγιο Φως**, από το οποίο θα ανάψει τους δύο πυρσούς του, με τους οποίους στη συνέχεια, εξερχόμενος του Κουβουκλίου, θα το μεταδώσει στους πιστούς.

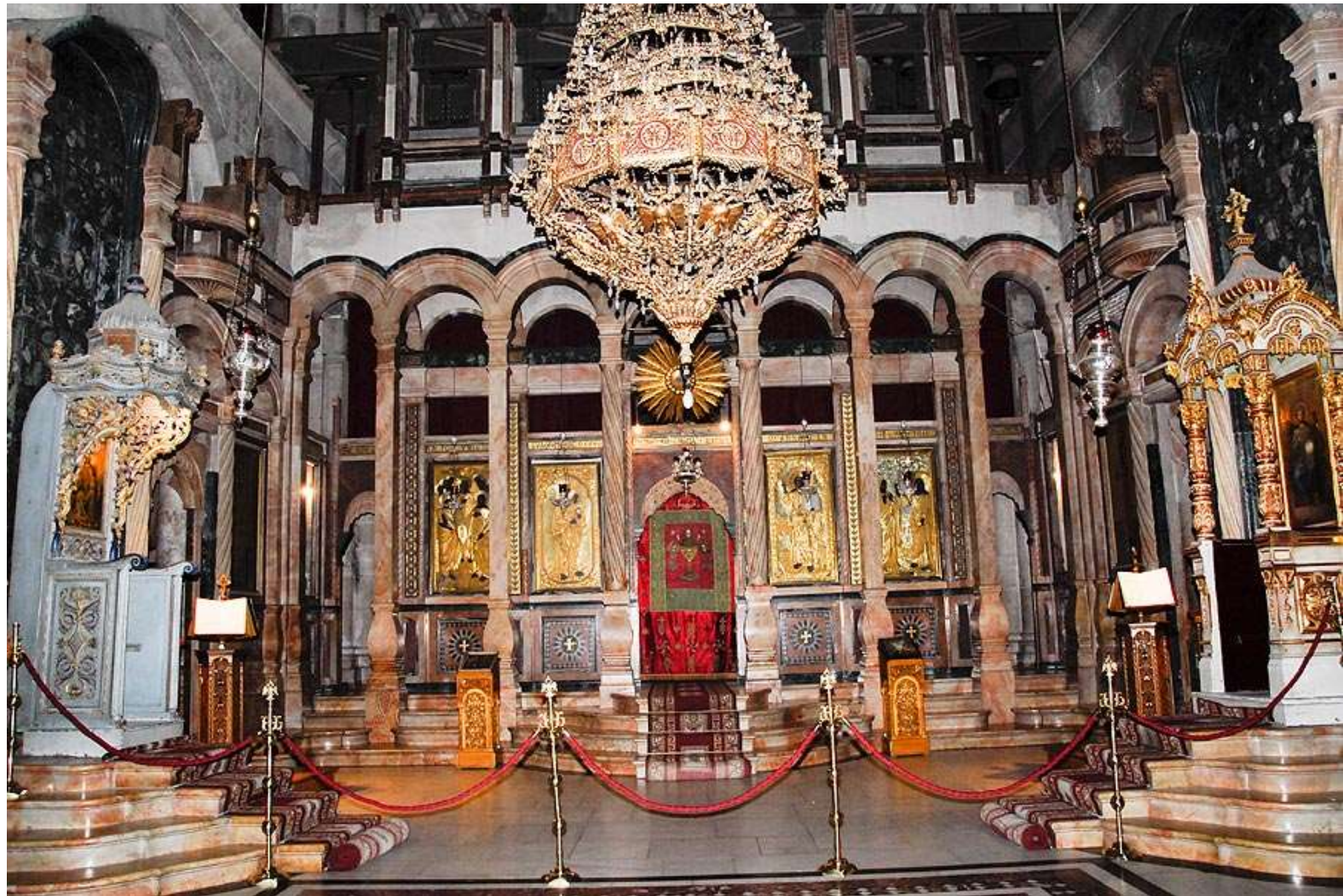
- Τον τρόπο που εμφανίζεται το Άγιο Φως περιγράφει ο αγιοταφίτης μοναχός Μητροφάνης Παπαϊωάννου, ο οποίος, επειδή δεν πίστευε στη θαυματουργική εμφάνισή του, κρύφτηκε το 1926, από το βράδυ της παραμονής του Μ. Σαββάτου, στον μικρό τρούλο του Κουβουκλίου του Παναγίου Τάφου.

- Το Άγιο Φως εμφανίζεται όχι μόνο στον Πατριάρχη, ο οποίος βρίσκεται εντός του Παναγίου Τάφου, αλλά την ίδια στιγμή και στους πιστούς, οι οποίοι βρίσκονται έξω από αυτόν, **κυρίως με τη μορφή λευκού φωτός και αστραπών.**
- Υπάρχουν περιγραφές αυτοπτών μαρτύρων περί κανδηλών του Ναού της Αναστάσεως οι οποίες, ενώ είναι σβηστές, από το πρωί του Μ. Σαββάτου ανάβουν μόνες τους από το Άγιο Φως,

- ενώ είναι πολύ χαρακτηριστικό ότι το Άγιο Φως δεν έχει καυστικές ιδιότητες.
- Το θαύμα του Αγίου Φωτός είναι, όπως βεβαιώνουν αυτόπτες μάρτυρες, ένα καταπληκτικό γεγονός, αλλά και ένα θαύμα του Χριστού, προάγγελος του εορτασμού της σπουδαιότερης εορτής των Ορθοδόξων, της Αναστάσεως.
- Κατά καιρούς, έχουν εισέλθει εκπρόσωποι άλλων δογμάτων και θρησκειών, μάταια , όμως. Συμβαίνει μόνο στον Ορθόδοξο Πατριάρχη!
- Έρχεται στην Ελλάδα κάθε Μ.Σάββατο με τιμές αρχηγού κράτους στο μετόχι του Παναγίου Τάφου στην Πλάκα και από εκεί λαμβάνεται και στέλνεται σε όλες τις εκκλησιές

ΚΑΘΟΛΙΚΟΝ ΝΑΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

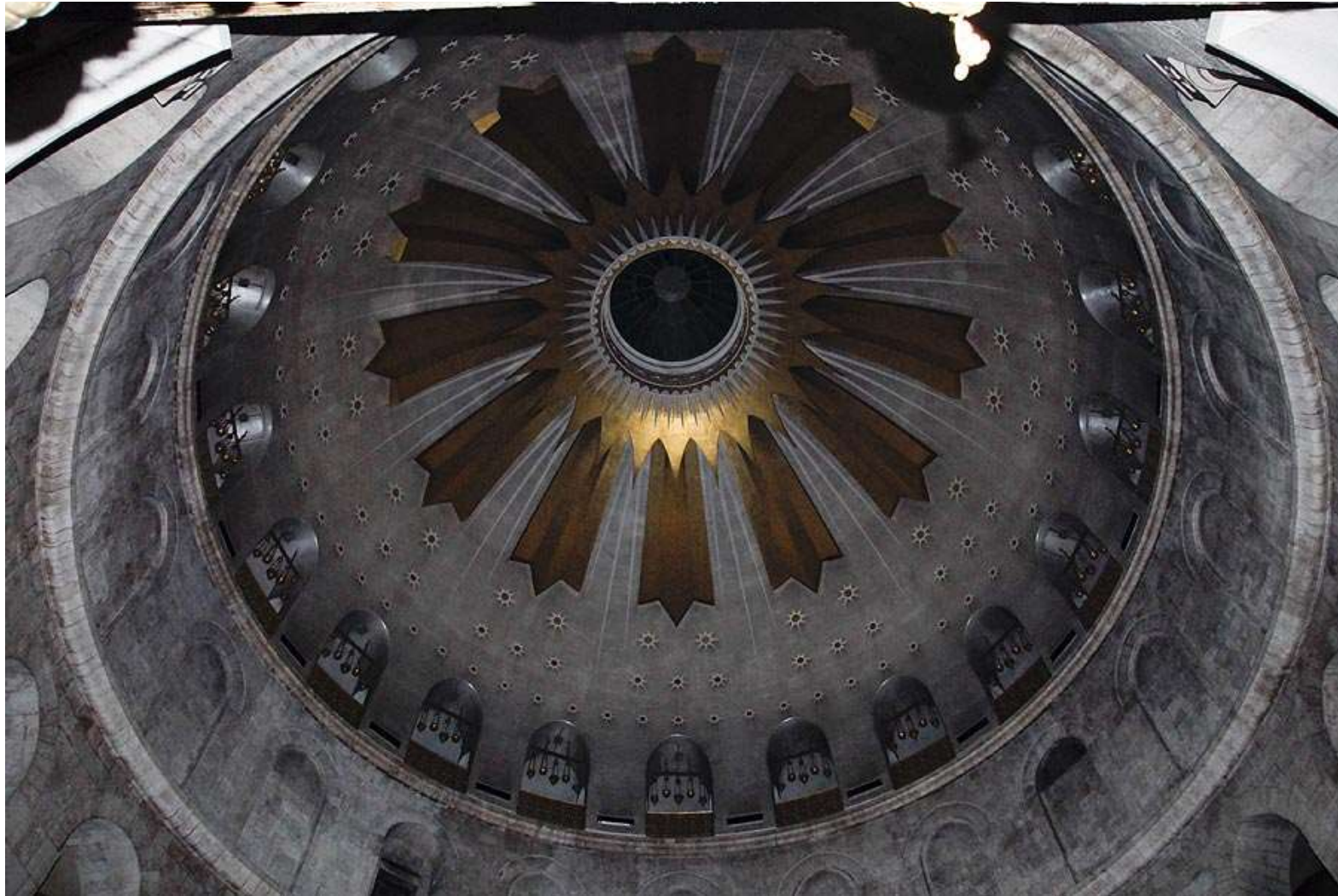
ΤΟ ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙΟ ΤΩΝ ΚΛΑΠΩΝ

ΑΓΙΑ ΑΥΛΗ ΝΑΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

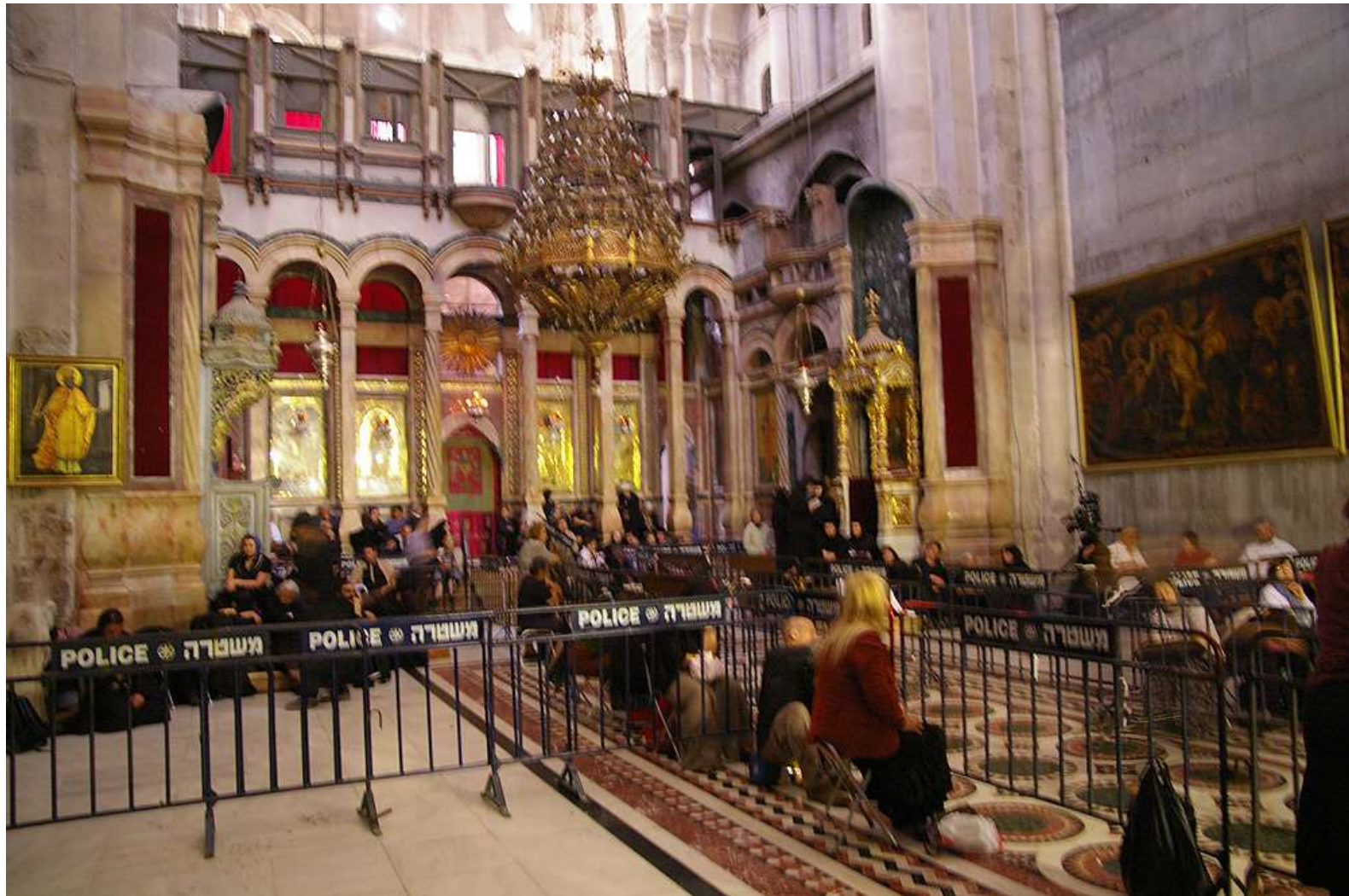
ΤΡΟΥΛΟΣ ΝΑΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΤΡΟΥΛΛΟΣ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ

ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΝΑΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΚΟΥΒΟΥΚΛΙΟ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ

ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΞΕΝΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ: National Geographic

- **Ο αρχαιολόγος Fredrik Hiebert του National Geographic, δήλωσε:**

«Το πιο εκπληκτικό πράγμα για μένα ήταν όταν αφαιρέθηκε το πρώτο στρώμα και βρήκαμε ένα δεύτερο κομμάτι από μάρμαρο. Ήταν γκρι, όχι κρεμ, όπως το εξωτερικό, και ακριβώς στη μέση ήταν χαραγμένος ομοιόμορφα ένας σταυρός. Δεν είχαμε ιδέα ότι ήταν εκεί».

«Αυτό αποτελεί ορατή απόδειξη ότι το σημείο που οι προσκυνητές λατρεύουν σήμερα είναι πραγματικά ο ίδιος τάφος που βρήκε ο Ρωμαίος Αυτοκράτορας Κωνσταντίνος τον 4ο αιώνα. Είναι καταπληκτικό» πρόσθεσε ο Fredrik Hiebert.

- Είναι καταπληκτικό. Όταν συνειδητοποίησα τι είχαμε βρει τα γόνατά μου έτρεμαν».

- Ο τάφος είχε σφραγιστεί με μάρμαρο τουλάχιστον από το 1555 -και ενδεχομένως αιώνες νωρίτερα- προκειμένου να προστατευτεί από τους προσκυνητές που αφαιρούσαν μικρά κομμάτια του ως ιερά κειμήλια.

Σύμφωνα με την Mirror, οι ερευνητές ανακάλυψαν το νεκρικό κρεβάτι (μια πλάκα από ασβεστόλιθο), πάνω στην οποία τοποθετήθηκε το σώμα του Ιησού μετά τη Σταύρωση.

Μαρτυρία του Πέτρου Χολόφτη

- Συγκλονιστική είναι η μαρτυρία του Πέτρου Χολόφτη, ενός συντηρητή που εργάστηκε **στο άνοιγμα του Πανάγιου Τάφου** και ο οποίος μάλιστα ήταν ο πρώτος που μπήκε στο κουβούκλιο του Πανάγιου Τάφου στα [Ιεροσόλυμα](#).
- Ο ίδιος μάλιστα περιγράφει τον εαυτό του **«όχι και τόσο θρήσκο»**. Μια στάση ζωής που όμως άλλαξε από την πρόσφατη εμπειρία του και πλέον **περιγράφει με λυγμούς τις συγκλονιστικές στιγμές που έζησε** κατά τις εργασίες συντήρησης.
- Μιλώντας στην εφημερίδα *Freddo*, ο Πέτρος Χολόφτης τόνισε ότι η προγραμματισμένη συντήρηση **δεν απαιτούσε το άνοιγμα του Τάφου**, όπως είπε, η απόφαση για να ανοιχτεί ήταν δική του καθώς, φοβήθηκε ότι υλικά από τις εργασίες θα μπορούσαν να εισχωρήσουν.

- **Την πλάκα του 1550 τη βρήκαμε σπασμένη. Κάτω από την πλάκα του 1810 βρήκαμε το 1/3 της πλάκας του 1550 και χώματα».** Μάλιστα ο ίδιος λέει πως στο σημείο βρέθηκαν και νομίσματα, αλλά και δυο Σταυροί και δυο μενταγιόν που πιθανότατα είχαν αφήσει οι εργάτες εκείνης της εποχής
- Όπως λέει χαρακτηριστικά ο Πέτρος Χολόφτης, ο Τάφος **αναβλύζει ευωδία από τα αρώματα που χρησιμοποιούν οι μοναχοί**, ενώ στη συνέχεια η περιγραφή του γίνεται ακόμα πιο συγκλονιστική:
- «Η μυρωδιά αυτή ήταν το κάτι άλλο. Κάτι μοναδικό που ίσως σας φανεί περίεργο ωστόσο οφείλω να την παραθέσω. Πριν από καιρό στο σημείο του Τάφου στην τοιχοποιία από πίσω μέσα στον τοίχο και σε ύψος 2 μέτρα περίπου, βρήκα μια ξύλινη σφήνα περίπου 20 εκατοστά και μόλις την έβγαλα είχε μια πάρα πολύ ωραία μυρωδιά, μύριζε έτσι για τρεις μέρες περίπου. Ήταν εκεί μέσα περίπου 200 χρόνια. Κανονικά έπρεπε να βρωμούσε από τη σαπίλα. Και όμως ευωδίαζε», αναφέρει χαρακτηριστικά.

- Ο ίδιος ανέφερε πως μπροστά στα μάτια του εκτυλίχθηκε ένα ανεξήγητο φαινόμενο. Όπως λέει, **όλα τα σύγχρονα μηχανήματα στο σημείο «μπλόκαραν»** φέρνοντας για παράδειγμα μια κοπέλα τοπογράφο που «σκανάριζε» τον τάφο, **«όταν ακουμπούσε το λαπ τοπ στην πλάκα το μηχανήμα κόλλαγε, ενώ όταν το έπαιρνε στα χέρια της αυτό λειτουργούσε κανονικά»**, ανέφερε ο Πέτρος Χολόφτης.

- **«Ο Τάφος είναι ζωντανός»,** τόνισε η κ. Μοροπούλου, ενώ για τη **«μεγάλη πρωτοβουλία του Ελληνορθόδοξου Πατριαρχείου Ιερουσαλήμ»** με τη συνδρομή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, η κ. Μοροπούλου, ανέφερε ότι οι Βρυξέλλες, απευθύνουν πρόσκληση ώστε **«να αξιοποιηθεί η ελληνική καινοτομία στη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς».**

- Το πρόγραμμα αποκατάστασης, με τη συμμετοχή περίπου 50 εμπειρογνομόνων, ξεκίνησε το 2016 μετά τη χρηματοδότηση που εξασφαλίστηκε από δωρητές, όπως ο βασιλιάς Αμπντάλα της Ιορδανίας και η Μίκα Ερτεγκούν, χήρα του συνιδρυτή της Atlantic Records, η οποία προσέφερε 1,3 εκατομμύρια δολάρια, ενώ τεράστια χρηματικά ποσά δόθηκαν και από τα τρία χριστιανικά δόγματα των Ορθοδόξων, Ρωμαιοκαθολικών και Αρμενίων, που διαχειρίζονται τον Ιερό χώρο από κοινού.